

KERSTMIS

OP DE VLUCHT

Didactisch materiaal

Inhoudsopgave

p. 4 **Inleiding**
Wat is 'Kerstmis op de vlucht'?

p. 6 **Context**
De Syrische crisis

p. 9 **Sensibilisering**
Enkele pistes om rond het thema
te werken met je leerlingen

p. 24 **Solidariteit**
Hoe deelnemen aan de
solidariteitsactie 'Kerstmis op de vlucht'?

p. 26 **Extra materiaal**
Elementen om het thema
verder uit te diepen

Voorwoord

Wat is Caritas International?

Wij helpen de slachtoffers van oorlogen, natuurrampen en armoede in eigen land of op de vlucht. We bieden hen onmisbare materiële en niet-materiële hulp. In België ondersteunen we vluchtelingen en migranten door hen een humaan antwoord te bieden, aangepast aan hun migratietraject.

Waarom dit dossier?

Dit dossier is door Caritas International opgesteld als leidraad in het project 'Kerstmis op de vlucht'. Je vindt er praktische informatie in om met je leerlingen rond dit project aan de slag te gaan, informatie om de Syrische crisis en de vluchtelingenproblematiek beter te begrijpen en educatieve tools om hierrond te werken met je leerlingen.

Doelpubliek

Het educatief materiaal in dit dossier is samengesteld voor twee verschillende leeftijdsgroepen:

- jongeren van 10 tot 14 jaar (3de graad lager onderwijs en 1ste graad secundair)
- jongeren van 14 tot 18 jaar (2de en 3de graad secundair)

Algemene doelstellingen

- De leerlingen begrijpen wie de jonge Syrische vluchtelingen zijn die ze zullen schrijven en waarom ze hun land hebben moeten verlaten.
- De leerlingen zijn zich bewust van het feit dat er in 2015 een toename is aan asielaanvragen in België en dat de meerderheid van de Syrische vluchtelingen op de vlucht is in eigen land en de buurlanden, waaronder Libanon.

Inleiding

Wat is 'Kerstmis op de vlucht' ?

Een feest: Kerstmis

Kerstmis, we kijken er elk jaar met veel ongeduld naar uit. Samen met de familie rond een knetterend haardvuur. Wensen en cadeautjes uitwisselen. Kerstmis associëren we met gezellig samenzijn en gedeeld geluk. Dat is wat we verwachten van Kerstmis. Maar voor velen is een dergelijke Kerst ondenkbaar.

Een context: de Syrische crisis

In 2015 publiceerden de media regelmatig dramatische beelden van migranten die in geïmproviseerde boten de Middellandse zee en vervolgens de Europese grenzen poogden over te steken, of nog, zoals bij ons, in parken kampeerden in afwachting van registratie van hun asielaanvraag.

Deze beelden kunnen makkelijk de indruk geven dat zich een grote golf migranten over heel Europa verspreidt. Ook al is de Syrische crisis een enorm humanitair drama, toch is het belangrijk te weten dat de meerderheid van de Syrische vluchtelingen zijn toevlucht niet in Europa zoekt en dat we maar een klein deel van hen in België opvangen.

In Libanon op 4.000 km van hier, leven 1,8 miljoen Syrische vluchtelingen, waaronder 900.000 jongeren. Jonge vluchtelingen die hun huis hebben moeten achterlaten en hun land zijn ontvlucht. Een land dat sinds maart 2011 in een burgeroorlog is verwickeld, waarvan het einde nog steeds niet in zicht is.

De Syrische crisis heeft de grootste humanitaire crisis sinds de Tweede Wereldoorlog veroorzaakt. De helft van de 4,5 miljoen vluchtelingen die hun toevlucht in de buurlanden van Syrië zochten, zijn kinderen en jongeren. Ze zijn bijzonder kwetsbaar en hebben vaak traumatische ervaringen gehad. Deze jongeren hebben alles achtergelaten wat ze hadden. Niet alleen hun schoolboeken, maar ook hun onbezonnenheid. Ook al leven deze jongeren niet bij ons in de buurt, toch is het belangrijk dat we hen laten weten dat we aan hen denken.

Een actie: sensibilisering en solidariteit

De situatie van de vluchtelingen in de wereld, zowel in België als in het Midden-Oosten, is een sociale realiteit die we met de Belgische jongeren moeten bestuderen. Jongeren willen ook graag hun solidariteit met leeftijdsgenoten tonen. Daaruit is de solidariteitsactie 'Kerstmis op de vlucht' ontstaan.

'Kerstmis op de vlucht' is zowel een sensibiliseringsproject als een solidariteitsactie, met als doelstellingen:

- de sensibilisering van Belgische jongeren omtrent de situatie van Syrische vluchtelingen in Libanon en elders;
- een brug bouwen tussen jongeren uit twee totaal verschillende realiteiten;
- Belgische jongeren de kans geven om op een concrete manier te reageren op een pijnlijke, aanhoudend actuele situatie.

Hoe deelnemen aan 'Kerstmis op de vlucht' ?

Organiseer met uw leerlingen een informerende en sensibiliserende activiteit, en stel daarna brieven en postkaarten op voor de jonge vluchtelingen in Libanon.

Vorig jaar was het project 'Kerstmis op de vlucht' een groot succes. Vanuit België vertrokken er bijna 1000 kaarten naar Libanon en 926 jonge Syrische vluchtelingen hebben geantwoord.

Context

De Syrische crisis

5 jaar Syrisch conflict

Wat in **maart 2011** begon als een plaatselijke golf van protest tegen het regime van de familie Assad, mondde uit in een bloedige burgeroorlog die niemand ontziet. De menselijke en materiële gevolgen wegen bijzonder zwaar door en een oplossing lijkt niet in zicht. Sinds het begin van de oorlog, vielen er al 240.000 doden. De helft van de Syrische bevolking sloeg op de vlucht. De helft! De armoede onder de burgers blijft stijgen en een volledige generatie kinderen groeit op in een context van grenzeloos geweld.

De oorsprong van het conflict

Al sinds de jaren 60 is de familie Assad aan de macht in Syrië. Net als vele andere Arabische landen, wordt Syrië in maart 2011 overspoeld door een golf van protesten tegen de economische en ondemocratische beslissingen van de machthebbers en tegen het uitblijven van veranderingen van het regime. Dit is wat men de 'Arabische Lente' noemt. De familie Assad weigert echter de macht af te staan en geeft het Syrische leger het bevel om het vuur te openen op de manifestanten - wat meteen het startschot voor de burgeroorlog betekende.

Teneinde het regime omver te werpen, beginnen plaatselijke gemeenschappen milities op te richten. Deze milities verenigen zich om ten slotte een echte oppositie te vormen: het Vrije Syrische Leger. Het Vrije Syrische Leger beschikt echter niet over voldoende middelen om zich tegen het leger van het regime te

wapenen en daardoor sluiten ook jihadistische¹ strijders (en hun wapens) zich bij hen aan.

Vijf jaar later is de oppositie volledig versplinterd: er bestaan meer dan **2.000 gewapende milities**, die zich beroepen op ideologische, religieuze of tribale principes. **Islamitische Staat** (Daesh) is de belangrijkste, de bekendste en best bewapende rebellengroep. De snelle opmars van Islamitische Staat in grote gebieden van Syrië en in het noorden van Irak heeft rampzalige gevolgen voor de burgers.

¹ Tegenwoordig verstaat men onder jihadist: iedere groep of individu die het geweld aanhangt en zich daarbij op de islam beroept.

12 miljoen Syriërs op de vlucht

Op 4,5 jaar tijd moesten **12 miljoen Syriërs hun huis verlaten. 7,6 miljoen burgers zijn op de vlucht in eigen land en 4,5 miljoen zochten een toevlucht in andere landen.** Het zijn vooral de buurlanden die het merendeel van de Syrische vluchtelingen opvangen. Sinds enkele jaren zijn het inderdaad de buurlanden die de vluchtelingen met een grootmoedigheid opvangen die, vanuit Europees oogpunt, het verstand te boven gaat. Libanon, Turkije en Jordanië zijn de voornaamste gastlanden.

België van zijn kant, telde tussen 1 januari 2011 en 30 september 2015 amper **8233 asielaanvragen van Syrische vluchtelingen**².

De helft van deze vluchtelingen zijn kinderen. Ze vluchtten voor bombardementen, vervolgingen, seksueel geweld, ontvoeringen en willekeurige executies. Het aantal vluchtelingen blijft stijgen. De oorlog duurt voort... en het geld en de mentale energie geraken stilaan op. De Syriërs worden hoe langer hoe kwetsbaarder en nemen meer en meer risico's.

De internationale gemeenschap levert al verschillende jaren financiële steun. Maar de oproep van de Verenigde Naties voor extra financiering levert onvoldoende fondsen op. Bovendien worden de fondsen ongelijkmatig onder de gastlanden verdeeld.

1,8 miljoen Syrische vluchtelingen in Libanon

Libanon is het buurland van Syrië dat het zwaarst getroffen is door het conflict. Sinds maart 2011, vluchtten meer dan 1,8 miljoen Syriërs naar Libanon.

Vandaag is 1 op 4 bewoners van Libanon een vluchteling. Mocht deze situatie zich op dezelfde schaal in België voordoen, dan zouden we zo'n 4 miljoen vluchtelingen moeten opvangen.

Wie zijn deze vluchtelingen?

De eersten die Syrië hebben verlaten, waren op de vlucht voor het huidige regime (omdat ze al dan niet aan politieke manifestaties hebben deelgenomen). Een volgende, armere groep vluchtte met minder financiële reserves en hebben meer moeilijkheden om een waardig leven in hun gastland op te bouwen.

Hoe uit deze crisis te geraken?

Het is moeilijk in te schatten hoe dit conflict zal evolueren en nog minder wanneer en hoe het zal aflopen.

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties blijft verdeeld over de oorlog in Syrië. China en Rusland blijven het regime van Assad steunen. De Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Frankrijk steunen de oppositiegroepen binnen de Syrische Nationale Coalitie. Noch het regime, noch de coalitie blijkt bereid om toegevingen te doen, compromissen te sluiten of te onderhandelen.

Zoeken naar een politieke en diplomatieke oplossing van het Syrische conflict is de enige uitweg. De grootste hoop van de families die naar Turkije, Libanon of Jordanië vluchtten, blijft dat ze op een dag terug naar huis kunnen om er in veiligheid te leven. En hun kinderen opnieuw naar school kunnen laten gaan.

² Aantal geregistreerde asielaanvragen van Syriërs in België: 555 in 2011, 793 in 2012, 877 in 2013, 1854 in 2014 en 4154 tussen 1 januari 2015 en 30 september 2015. (Bron: CGVS)

Enkele cijfers...

Meer dan **12 miljoen**
Syriërs op de vlucht

240.000
doden

Al **5 jaar**
in conflict

4,5 miljoen
Syrische vluchtelingen
in het buitenland

1,8 miljoen
Syrische vluchtelingen in Libanon
waaronder
900.000 kinderen

Bron: UNHCR

Sensibilisering

Enkele pistes om rond het thema te werken met je leerlingen

Van 10 tot 14 jaar

(3de graad lager onderwijs en 1ste graad secundair)

Activiteit 1

‘Wat is een migrant? Wat is een vluchteling?’

Doel: de leerlingen begrijpen het verschil tussen een migrant en een vluchteling

Materiaal: /

Duur: 10'

De leerlingen vangen in hun omgeving (media, vrienden, familie) termen op die interessant kunnen zijn om toe te lichten. Wat betekenen de woorden ‘migrant’ en ‘vluchteling’? Wat is het verschil?

Vraag hen eerst om die vragen zelf te beantwoorden en schrijf de antwoorden op het bord. Leg hen daarna beide termen uit. Je kunt dat illustreren met voorbeelden van bekende migranten - Elio Di Rupo (Italiaanse ouders), Jani Kazaltzis (Griekse grootouders, mijnen) - of bekende vluchtelingen - Albert Einstein (vluchtte naar de Verenigde Staten), Pierre Kompany, de vader van Vincent Kompany (Congoles vluchteling).

Een migrant: een persoon die zijn streek of zijn geboorteland verlaat om zich tijdelijk of permanent in een ander land te vestigen. Men schat dat tegenwoordig ieder jaar zo’n 3% van de wereldbevolking emigreert (bijna 200 miljoen mensen). Men emigreert voornamelijk omwille van veiligheid (door oorlog), maar ook om economische (vaak naar een rijker land) of familiale redenen (gezinshereniging).

Een vluchteling: een persoon die om veiligheidsredenen zijn geboorteland of -streek moet verlaten, omdat zijn leven of vrijheid in gevaar is. De meeste vluchtelingen trekken naar een ander gebied in hun land of naar een buurland. Amper één op vijf vluchtelingen komt naar het Westen.

Een vluchteling is dus een migrant maar een migrant is niet altijd een vluchteling.

Activiteit 2

'Immigratie maakt ook deel uit van onze geschiedenis!'

Doel: de leerlingen ondervinden dat we niet ver moeten zoeken naar verhalen van migranten en/of vluchtelingen. Er zijn wellicht voorbeelden in hun eigen klas.

Materiaal: wereldkaart / pion of post-it / handleiding (zie fiche 1, p. 13)

Duur: 20'

Zijn er leerlingen in de klas die uit een ander land komen? Zijn er leerlingen wiens ouders, grootouders of vrienden uit een ander land komen? Waar komen ze vandaan?

Duid met een pion of een post-it op de wereldkaart de opgenoemde landen aan (in functie van de grootte van de beschikbare wereldkaart). De leerlingen zullen zich bewust worden van de grote diversiteit in de klas.

Weten de leerlingen waarom hun familie (ouders, grootouders, oom, tante...) besliste om naar België te komen (werk, liefde, studies, veiligheid en rust...)? Wat was de situatie in het land van herkomst toen ze vertrokken (weinig werk, oorlog, te weinig scholen of niet bereikbaar...)?

Je kunt de leerlingen vragen om hun gemigreerde familie of vrienden te interviewen om meer te weten te komen over hun geschiedenis (mochten ze die niet kennen). Leerlingen kunnen een spreekbeurt voorbereiden en op basis van het interview het parcours van hun familie of vrienden vertellen. De leidraad (p. 13) dient om de leerlingen bij dit interview te helpen.

Activiteit 3

'Als ik alles zou moeten achterlaten...'

Doel: de leerlingen worden zich bewust van de realiteit van een vluchteling die alles moest achterlaten

Materiaal: post-it

Duur: 20'

Hebben jullie er al over nagedacht wat jullie zouden doen als jullie morgenochtend alles zouden moeten achterlaten (huis, school, vrienden...)? Wat nemen jullie mee? Hoe zouden jullie jullie voelen?

De leerlingen noteren op een post-it (één post-it per voorwerp) wat ze willen meenemen en klevens die op het bord. Bespreek alle voorwerpen met de klas. Is het realistisch om deze voorwerpen mee te nemen? Zijn ze echt noodzakelijk? Denken jullie dat vluchtelingen dezelfde dingen kiezen?

Activiteit 4

'Wie zijn de vluchtelingen en waarom verlaten zij hun land?'

Doel: de leerlingen vinden antwoorden op hun vragen over de Syrische crisis aan de hand van korte aangepaste videofragmenten.

Materiaal: computer en beamer

Duur: 5' tot 15'

Het Ketnet-dossier 'Vluchtelingen in Europa' bevat korte videofragmenten die de verschillende aspecten van de vluchtelingencrisis uitlegt aan kinderen, van vluchtelingen op de Middellandse Zee tot een asielcentrum in België.

<http://www.ketnet.be/karrewiet/meer-weten/vluchtelingen-in-europa>

De filmpjes geven een schets van de situatie maar kunnen ook nieuwe vragen oproepen. Het hoofdstuk 'Context: de Syrische crisis' kan je daarbij helpen.

Activiteit 5

'Zij getuigen, ik reageer'

Doel: de leerlingen luisteren naar de verhalen van drie Syrische kinderen en vertellen over hun gevoelens bij deze verhalen.

Materiaal: kartonnen bordjes / getuigenissen (zie fiche 2, p. 14) / papier

Duur: 50'

De leerlingen noteren verschillende gevoelens op de bordjes: verdrietig, boos, bang, gelukkig, verrast, woedend, blij...

Fiche 2 bevat de getuigenissen van drie Syrische kinderen die naar Libanon zijn gevlucht. Deze kinderen werden opgenomen in de hulpverleningsprogramma's van Caritas Libanon. Zij getuigden in het kader van het project 'Kerstmis op de vlucht'. Deel de getuigenissen uit aan de leerlingen en vraag een leerling om een getuigenis voor te lezen.

Daarna kiest die leerlingen één of meerdere bordjes die overeenstemmen met de gevoelens van het Syrische kind wiens getuigenis hij/zij net heeft voorgelezen. Hij/zij motiveert daarbij zijn/haar antwoord.

De andere leerlingen kiezen vervolgens een bordje om hun eigen gevoelens bij het verhaal uit te drukken. Daarna trachten de leerlingen tijdens een groepsdiscussie hun gevoelens uit te leggen en te vergelijken.

Vraag de leerlingen na de drie getuigenissen om hun gevoelens in een korte individuele brief te verwoorden. (Wat zou je aan deze kinderen willen zeggen? Wat wens je hen toe?)

Dit voorbereidende werk zal het makkelijker maken om de gezamenlijke brief te schrijven (zie p. 24).

Van 10 tot 14 jaar

Fiche 1

Leidraad voor het interview

Je interviewt een familielid of iemand uit je omgeving die naar België migreerde. Onderstaande vragen helpen je op weg. Noteer de antwoorden zorgvuldig of probeer ze op te nemen.

Uit welk land kom je?

Hoe oud was je toen je je land hebt verlaten?

Waarom heb je je land verlaten? Kun je er iets over vertellen?

Ging je naar school in je land? Hoe was dat?

Wanneer je ziek was, was het dan makkelijk om medische hulp te krijgen? Hoe verliep dat dan?

Hoe ben je naar België gekomen? Welke transportmiddelen heb je gebruikt? Hoe is de reis verlopen?

Wat herinner je je over je aankomst in België? Hoe werd je ontvangen? Hoe voelde je je?

Mocht je morgen naar je land kunnen terugkeren, zou je dat doen? Of zou je toch liever in België blijven?

Van 10 tot 14 jaar Fiche 2

Zij getuigen

Mijn naam is **Mouaaz** en ik kom uit Syrië. Ik ben 12 jaar. Ik heb twee broers en drie zussen. We wonen samen met onze mama. Ik ben in de zomer van 2014 in Libanon aangekomen, nadat ons huis volledig werd verwoest. Ons huis had twee verdiepingen. Ik mis Syrië. Ik ging er vaak wandelen en voetbal spelen in het park. Ik mis mijn fiets. Ik had hem graag naar Libanon meegebracht. Toch ben ik gelukkig in Libanon. Onze burens helpen ons wanneer er een probleem is. Mama is vooral bezorgd over onze studies. Mijn broers en zussen zijn dit jaar niet naar school kunnen gaan. Ik doe mijn best op school om mijn mama gelukkig te maken.

Mijn naam is **Soundous**. Ik kom uit Daraa. Ik ben 12 jaar en ik zit in het vijfde leerjaar. In Syrië ging ik samen met mijn vrienden naar school. We hadden een groot huis waar we verstoppertje speelden. Drie jaar geleden werd ons huis door een raketbom geraakt. We zijn toen naar Libanon gevlucht. We leven op een kleine kamer. Dat is bijzonder moeilijk voor mijn familie en mezelf. Ik kan niet meer spelen zoals in Syrië. Ik hoop echt terug naar huis te kunnen gaan.

Ik heet **Mohamad** en ik ben 13 jaar. Ik heb vier broers. Ik hou van sport en vooral van karate. In Libanon kan ik niet naar school. Ze zeggen dat ik te oud ben. In Syrië ging ik naar school. Tijdens de speeltijd speelde ik graag tikkertje en voetbal. Ik mis mijn vrienden en mijn oom. Hij heeft een huis in de bergen, waar we op vakantie gingen. In Libanon ben ik gelukkig want er is geen oorlog en we zijn er veilig. Bij Caritas kan ik aan karate doen en nog andere activiteiten. We hebben het ook moeilijk want mijn vader woont ver weg, in Beiroet. Hij werkt daar om voor ons te kunnen zorgen.

Van 14 tot 18 jaar

(2de en 3de graad secundair)

Activiteit 1

'Quiz in beweging'

Doel: de leerlingen deconstrueren enkele heersende opvattingen over migranten, voornamelijk over de Syrische migratie

Materiaal: quiz (zie fiche 1, p. 21)

Duur: 50'

In bijlage (p. 21) vind je acht multiplechoicevragen. Je kunt de quiz op een klassieke manier (één fiche per leerling) of op een actievere manier spelen. In het tweede geval: duid drie hoeken aan in de klas, die met de antwoorden A, B en C overeenstemmen. Lees de vragen hardop voor. De leerlingen gaan in de hoeken staan in functie van hun antwoord.

Vraag de leerlingen om hun antwoord te motiveren. Op basis van hun argumenten, kunnen de andere leerlingen hun antwoord nog wijzigen. Geef hen daarna het juiste antwoord en vraag hun mening. (Zijn jullie verbaasd over het juiste antwoord? Waarom?) Geef vervolgens meer toelichting (zie hieronder).

1. 10% van de Belgische inwoners hebben een buitenlandse nationaliteit.

In 2015 telde België iets meer dan 11 miljoen inwoners. 9.953.758 inwoners hebben de Belgische nationaliteit. Dat betekent dat 11,2% van de Belgische inwoners een buitenlandse nationaliteit hebben. Het aantal buitenlanders in België stijgt ieder jaar aanzienlijk maar blijft in verhouding met het aantal inwoners gering. Tussen 2000 en 2015 is het percentage buitenlanders in België met iets meer dan 2,5% gestegen (8,75% in 2000).

2. De Fransen vormen de grootste groep buitenlanders in België.

In tegenstelling tot een aantal heersende opvattingen telt België veel meer buitenlanders uit de Europese Unie dan buitenlanders uit andere continenten (die laatsten vertegenwoordigen amper 0,42% van de Belgische bevolking en 3,74% van de buitenlanders in ons land). In 2015 stonden de Fransen met 159.352 bovenaan de lijst, net vóór de Italianen (156.977) en de Marokkanen (82.009).

3. Mensen die hun land op het Afrikaanse continent verlaten, gaan voornamelijk naar een ander Afrikaans land.

Overal ter wereld stelt men vast dat de Zuid-Zuid immigratie groter is dan de Zuid-Noord immigratie. Men emigreert makkelijker naar een buurland, om eenvoudige redenen (minder duur, kleiner cultuurverschil, eenvoudiger terug te keren na het conflict...).

4. In 1940 vertrok 1 Belg op 5 naar een ander land.

In 1940, bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, zijn tussen 1.500.000 en 2.000.000 Belgen naar Frankrijk vertrokken. Velen zijn in de zomer van 1940, na de Franse capitulatie, naar België teruggekeerd. Ongeveer 15.000 Belgen zochten een toevlucht in Groot-Brittannië.

5. De helft van de Syriërs heeft omwille van het conflict zijn dorp, zijn stad of zelfs zijn land moeten verlaten.

Het aantal Syriërs dat zijn woning heeft verlaten (om naar een veilige plek in eigen land of in een ander land te gaan) blijft stijgen. In oktober 2015 telde het UNHCR (Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties) bijna 12 miljoen vluchtelingen (waaronder 4,5 miljoen in de buurlanden).

6. Vandaag treft men het grootste aantal Syrische vluchtelingen in Turkije aan.

Op dit ogenblik bevinden zich meer dan 2 miljoen Syriërs op het Turkse grondgebied. Dat betekent dat ongeveer de helft van de Syrische vluchtelingen die hun land verlieten, naar Turkije is gevlucht. Om de eerste vluchtelingen bij het losbarsten van het conflict op te vangen, werd aan de Syrische grens een aantal vluchtelingenkampen geïnstalleerd. De opvangcapaciteit werd intussen ruimschoots overschreden. Tegenwoordig trekken vele Syriërs naar de grote steden (Ankara en Istanboel) waar de meesten in erbarmelijke omstandigheden leven en velen naar Europa hopen te gaan.

7. In Libanon bedraagt het percentage Syrische vluchtelingen 25% van de Libanese bevolking.

Ook al is Turkije het land dat in absolute cijfers het grootste aantal vluchtelingen opvangt, de situatie in Libanon is het meest verontrustend. Het land telt amper 4 miljoen inwoners en vangt op dit ogenblik meer dan 1,8 miljoen Syrische vluchtelingen op. Dit zorgt onvermijdelijk voor interne problemen. Mocht deze situatie zich op dezelfde schaal in België voordoen, dan zouden er zich 4 miljoen vluchtelingen in ons land bevinden.

8. Meer dan 50% van de Syrische vluchtelingen is jonger dan 18 jaar!

Volgens de cijfers van het UNHCR is iets meer dan de helft van de Syrische vluchtelingen minderjarig. Dit cijfer is bijzonder alarmerend wanneer men denkt aan de realiteit van deze kinderen en jongeren op de vlucht en aan de moeilijkheden waarmee ze werden geconfronteerd.

Bronnen:

http://statbel.fgov.be/nl/modules/publications/statistiques/bevolking/downloads/bevolking_naar_nationaliteit_en_geslacht.jsp
<http://www.oecd.org/fr/els/mig/les-migrations-internationales-en-chiffres.pdf>
http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php#_ga=1.29534650.440925912.1444291253
<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224>
<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php#>
<http://www.vivreenbelgique.be/11-vivre-ensemble/histoire-de-l-immigration-en-belgique-au-regard-des-politiques-menees>

Activiteit 2

‘Drie landen, drie realiteiten’

Doel: de leerlingen zoeken gegevens en statistieken op van de drie landen die bij dit dossier betrokken zijn. Ze vergelijken en bespreken deze gegevens.

Materiaal: computers / tablets, met internetverbinding / fiche 2, p. 22

Duur: 25'

Vraag de leerlingen om de tabel in te vullen voor de drie landen: Syrië, Libanon en België. Ze kunnen de gegevens opzoeken op internet.

Vergelijk de resultaten en bespreek ze in de klas. (Wat is je opgevallen? Wat heb je geleerd?)

Resultaten (oktober 2015)

	Syrië	Libanon	België
Oppervlakte	185 180 km ²	10 452 km ²	30 528 km ²
Totaal aantal inwoners	22 399 300	5 882 562	11 239 755
Aantal inwoners per km ²	120 inw./km ²	563 inw./km ²	368 inw./km ²
Bruto Binnenlands Product per inwoner	\$ 2 807	\$ 10 057,9	\$ 47 516,5
Index van de Menselijke Ontwikkeling	0,657 (118 ^{de} in klassement)	0,765 (65 ^{ste} in klassement)	0,881 (21 ^{ste} in klassement)
Aantal Syrische vluchtelingen	schatting: 12 miljoen	officieel: 1 miljoen / schatting: 1,8 miljoen	officieel: 8233

Bronnen:

<http://data.worldbank.org/>
<http://hdr.undp.org/fr/data>
<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224>
<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php#>

Activiteit 3

'Hij getuigt, ik reageer'

Doel: de leerlingen luisteren naar de verhalen van een Syrische jongen en vertellen wat ze daarbij voelen.

Materiaal: getuigenis (zie fiche 3, p. 23)

Duur: 30'

In bijlage vind je de getuigenis van Ihab, een Syrische tiener, die deelnam aan de hulpprogramma's van Caritas Libanon. In het kader van het project 'Kerstmis op de vlucht' vertelt hij zijn verhaal.

Vraag een leerling voor om de getuigenis voor te lezen.

Vraag hen daarna om te vertellen wat ze voelen. (Wat deed het met je om deze getuigenis te horen? Zijn er bepaalde dingen die je in dit verhaal zijn opgevallen, in de manier waarop deze jongen zich uitdrukt?)

Activiteit 4

'Immigratie maakt ook deel uit van onze geschiedenis!'

Doel: de leerlingen ondervinden dat we niet ver moeten zoeken naar verhalen van migranten en/of vluchtelingen. Er zijn wellicht voorbeelden in hun eigen klas.

Materiaal: wereldkaart / pion of post-it

Duur: 20'

Zijn er leerlingen in de klas die uit een ander land komen? Zijn er leerlingen wiens ouders, grootouders of vrienden uit een ander land komen? Waar komen ze vandaan?

Duid met een pion of een post-it op de wereldkaart de opgenoemde landen aan (in functie van de grootte van de beschikbare wereldkaart). De leerlingen zullen zich bewust worden van de grote diversiteit in de klas.

Weten de leerlingen waarom hun familie (ouders, grootouders, oom, tante...) besliste om naar België te verhuizen? (werk, liefde, studies, veiligheid en rust...) Wat was de situatie in het land van herkomst toen ze vertrokken? (conflict, economische crisis, weinig of geen medische hulp of onderwijs...)

Activiteit 5

‘Immigratie: voorbij de negatieve beeldvorming’

Doel: kijken voorbij de negatieve beeldvorming tijdens een debat waar zowel argumenten voor als tegen aan bod komen

Materiaal: computers / tablets, met internetverbinding

Duur: 25'

Een peiling van Ipsos (2015) toont aan dat 61% van de Belgen vindt dat er te veel migranten in België zijn. Ook al daalt het aantal (tegenover 72% in 2011), dan nog gaat het om een grote meerderheid. Deze negatieve opinie over migranten is te verklaren door de vele vooroordelen en onwetendheid. Met deze oefening zetten we de leerlingen ertoe aan om hierover na te denken en verder te kijken.

Vraag eerst naar de argumenten die de leerlingen al hoorden van mensen die schrik hebben van migranten of tegen hen zijn.

Je kunt heel wat argumenten vinden in de commentaren onder bijvoorbeeld online krantenartikels over dit thema. Je kunt deze oefening dus ook beginnen met een analyse van de commentaren bij online artikels

Verdeel de klas in twee. De eerste groep verdedigt de vooroordelen. De tweede groep spreekt met de nodige argumenten deze ideeën tegen. Leg goed uit dat het om een rollenspel gaat en dat het niet nodig is om te geloven in de argumenten die de groep aanbrengt. Ze leven zich in in hun rol en gaan met elkaar in debat.

Hieronder vind je enkele negatieve meningen en mogelijke tegenargumenten:

‘We kunnen niet alle ellende van deze wereld opvangen.’

Tegenargument - België en Europa zijn over het algemeen bij de laatsten om ‘alle ellende van deze wereld’ op te vangen. Europa vangt in werkelijkheid amper 6 tot 8% van de vluchtelingen op. De buurlanden van Syrië vangen heel wat meer vluchtelingen op dan Europa. Libanon telt bijna 1,8 miljoen Syrische vluchtelingen, wat ongeveer één op vier inwoners van het land betekent. De Europese Unie (EU) daarentegen stelde voor om in twee jaar tijd 22.504 vluchtelingen te hervestigen. Een druppel op een hete plaat! België zou iets meer dan 8.000 vluchtelingen moeten opvangen, hetzij iets meer dan een tiende van het Koning Boudewijnstadion.

‘Ze zijn te duur!’

Tegenargument - Zolang hun dossier wordt onderzocht, hebben asielzoekers recht op huisvesting (in een opvangcentrum of een individuele woning), voedsel en medische hulp. Op korte termijn kost dit inderdaad geld. Op lange termijn tonen studies echter aan dat vluchtelingen een positieve impact op de economische groei hebben. Enkele economen van de KU Leuven hebben de impact van de immigratie op de overheidsfinanciën berekend. Die zou positief zijn en overeenkomen met 0,5% van het bbp, of ongeveer 2 miljard euro.

‘Ze nemen het werk van de Belgen af.’

Tegenargument - De vluchtelingen nemen vaak werk aan dat het werk van de Belgen aanvult. Zoals jobs voor laaggeschoolden en zwaar werk waarvoor de Belgen bedanken. Zelfs met een diploma vinden ze moeilijk een job die met hun opleiding overeenstemt. Ze zijn nog te vaak het slachtoffer van discriminatie en uitbuiting. Men stelt overigens vast dat de meerderheid van de politieke en oorlogsvluchtelingen naar zijn land terugkeert van zodra het conflict voorbij is. Ze palmen de werkgelegenheid niet in, integendeel ze creëren extra werk, extra economie... (bv. Matonge in Brussel).

‘Ze zijn niet dapper. Ze slaan op de vlucht voor de oorlog in plaats van te vechten zoals onze voorouders tijdens de twee wereldoorlogen.’

Tegenargument - Dit conflict treft een groot aantal vrouwen en kinderen. Meer dan 50% van de Syrische vluchtelingen is jonger dan 18. Anderzijds is het Syrische conflict zeer complex en niet te vergelijken met de twee wereldoorlogen. Het betreft hier een burgeroorlog met verschillende invloedssferen waar de meeste Syriërs zich niet bij betrokken voelen. Bovendien sloegen ook heel veel Belgen op de vlucht tijdens de wereldoorlogen.

‘Ze verkeren niet echt in nood. Ze hebben smartphones.’

Tegenargument - Het is zo dat de meeste Syriërs die in België aankomen voor het conflict deel uitmaakten van de middenklasse. Men heeft middelen nodig om hier te geraken (transport, mensensmokkelaars...). Maar wanneer vluchtelingen hier aankomen, hebben ze enkel nog de weinige spullen die ze konden dragen. Een smartphone is levensbelangrijk op reis (internet, contact met zij die zijn achtergebleven...). Als jij je land plots moet verlaten, zou jij je gsm achterlaten?

‘Het zijn terroristen en islamisten.’

Tegenargument - Het merendeel van de Syrische vluchtelingen dat hier aankomt, is op de vlucht voor de wreedheid van de jihadisten en de islamisten. Zij komen over het algemeen uit de ontwikkelde, opgeleide middenklasse. De terroristen die in België werden geïdentificeerd waren geen vluchtelingen maar geregistreerde inwoners. Er is geen reden om een verband te zien tussen de komst van vluchtelingen en mogelijk hoger terreurgevaar.

Van 14 tot 18 jaar

Fiche 1

Quiz

1. Hoeveel procent van de inwoners van België heeft een buitenlandse nationaliteit?

- a. 10%
- b. 25%
- c. 40%

2. In België is de sterkst vertegenwoordigde buitenlandse nationaliteit:

- a. Marokkaans
- b. Italiaans
- c. Frans

3. Naar welk continent emigreren de meeste Afrikanen?

- a. Europa
- b. Afrika
- c. Verenigde Staten

4. Tijdens de Tweede Wereldoorlog moesten vele Belgen naar een ander land vluchten. Hoeveel?

- a. 1 op 15 inwoners
- b. 1 op 10 inwoners
- c. 1 op 5 inwoners

5. Hoeveel Syriërs moesten hun dorp, hun stad of hun land verlaten omwille van het conflict?

- a. De helft van de bevolking
- b. Een kwart van de bevolking
- c. Een derde van de bevolking

6. In welk land treft men vandaag het grootste aantal Syrische vluchtelingen aan?

- a. Duitsland
- b. Griekenland
- c. Turkije

7. In verhouding tot het totaal aantal inwoners bedraagt het percentage Syrische vluchtelingen in Libanon:

- a. 2%
- b. 10%
- c. 25%

8. Hoeveel procent van de Syrische vluchtelingen is jonger dan 18 jaar?

- a. Minder dan 15%
- b. Tussen 15% en 25%
- c. Meer dan 50%

Van 14 tot 18 jaar

Fiche 2

Drie landen, drie realiteiten

Zoek de gegevens op die met elk land overeenstemmen.

Betrouwbare gegevens vind je op deze websites:

- OECD
- Wereldbank
- UNDP
- UNHCR

	Syrië	Libanon	België
Oppervlakte			
Totaal aantal inwoners			
Aantal inwoners per km ²			
Bruto Binnenlands Product per inwoner			
Index van de Menselijke Ontwikkeling			
Aantal Syrische vluchtelingen			

Van 14 tot 18 jaar

Fiche 3

Ilhab getuigt

Op een vrijdagmiddag zat ik met mijn familie te eten toen we plots gewerschoten hoorden. Vijf minuten later werd het opnieuw rustig in de buurt. De volgende week herhaalde zich hetzelfde scenario en sindsdien gebeurde het iedere vrijdag opnieuw.

Op een dag liep ik door de straat en zag ik 7 gewapende mannen. Ze droegen een masker. Later hoorde ik op de televisie voor het eerst de naam van deze militie: 'Al-Jaych Al-Horr'.

Drie dagen later werden we om 4 uur's ochtends opgeschrikt door een vuurgevecht tussen deze militie en het Syrische leger. De elektriciteit werd onderbroken en tot zonsopgang brachten we vreselijke uren door. Toen het licht was zijn we gaan schuilen in het dorp van mijn grootvader. De situatie was er zo mogelijk nog erger: strijders besloten elkaar met mortieren in plaats van met geweren.

We zijn er uiteindelijk in geslaagd om naar een neef van mijn moeder te vluchten, in het hart van het Kassioengebergte, waar we een nieuw leven konden opbouwen.

Op een dag is mijn vader naar de stad Kfar Batna vertrokken om spullen voor het huis op te halen. Hij is eerst nog langs mijn school gekomen om me 200 lire en de huissleutels te geven. Rond 14u heeft hij me opgebeld maar het gesprek werd onderbroken. Toen hij terugbelde, hoorde ik op de achtergrond veel lawaai en schoten. Ik ben toen heel ongerust geworden. Na 47 dagen is een man ons thuis komen melden dat mijn vader door het Syrische leger werd gevangengenomen maar dat hij na 60 dagen zou vrijkomen.

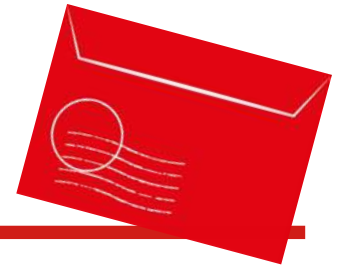
De periode van 60 dagen is voorbijgegaan en 9 maanden later was mijn vader nog steeds niet terug. Mijn broer heeft toen beslist om hem bij het Syrische leger als vermist op te geven. Hij kreeg het adres van een ziekenhuis. We zijn daar onmiddellijk naartoe gegaan. Ze hebben ons de identiteitskaart van mijn vader overhandigd en ons naar de afdeling gerechtelijke geneeskunde gestuurd. Daar hebben we uiteindelijk vernomen dat mijn vader overleden was... zonder enige andere informatie. We waren diep geschokt. Drie maanden later hebben we de bus naar Tripoli, in Libanon, genomen.

Mijn hart en dromen zijn nog in Damascus. Ik hoop er op een dag te kunnen terugkeren.

Ilhab werkt momenteel als portier in een busstation in Tripoli. Hij en zijn familie zien er hun levensomstandigheden verbeteren, maar ze willen de stad graag verlaten.

Solidariteit

Hoe deelnemen aan de solidariteitsactie 'Kerstmis op de vlucht'?

1. Inschrijven

Schrijf je in voor dit project alvorens ons de brieven toe te sturen. Doe dit via het online formulier op onze website.

2. Sensibilisering van de leerlingen

Het project 'Kerstmis op de vlucht' begint met een sensibilisering van de leerlingen. Gebruik eventueel de voorstellen in dit dossier.

3. Opstellen van de brieven

a. **De boodschap:** De leerlingen zijn nu beter op de hoogte van de situatie van de jonge Syrische vluchtelingen in Libanon. Ze zijn in staat om een doordachte boodschap van solidariteit naar de jonge vluchtelingen te sturen. Om uw leerlingen te helpen met de juiste bewoordingen, kunt u volgende pistes volgen:

- i. Vraag hen om te beginnen met de volgende woorden: 'Ik heb over je situatie gehoord dat... / Wat me opvalt, is dat de situatie van de Syrische vluchtelingen... Ik wens je...'
- ii. De leerlingen kunnen ook iets over hun dag op school vertellen, over de lessen die ze het liefst volgen, hun passies, hun vrienden, hoe ze naar school gaan (bus, auto, te voet).

b. **Eén brief per klas/groep leerlingen:** De leerlingen kunnen een brief per leerling opstellen maar we adviseren dat ze een brief per groep leerlingen of per klas schrijven. Dat zal ons in staat stellen om alle brieven te behandelen en ervoor te zorgen dat iedereen een antwoord krijgt.

c. **Vertaling naar het Engels:** Het is helaas moeilijk voor de medewerkers van Caritas Libanon om de brieven die in het Nederlands zijn geschreven te begrijpen en ze voor de jongeren te vertalen. Mogen we vragen om een Engelse vertaling van de berichten van de leerlingen bij de brief te voegen. Deze vertaling mag eenvoudig zijn.

d. **Een foto van de leerlingen:** Neem een foto van de leerlingen en voeg die bij de brieven. Dat zal de jonge Syriërs een beter beeld geven van de jonge Belgen die hen schrijven! Aarzel niet om foto's naar ilse@caritasint.be te sturen, dan delen we ze op onze sociale netwerkpagina's.

4. Versturen van de brieven

De brieven moeten in een grote enveloppe worden opgestuurd vóór 22/12/2015, samen met de gegevensfiche (zie laatste pagina van het dossier).

Caritas International
T.a.v. Ilse Vermeulen
Liefdadigheidstraat 43
1210 Brussel

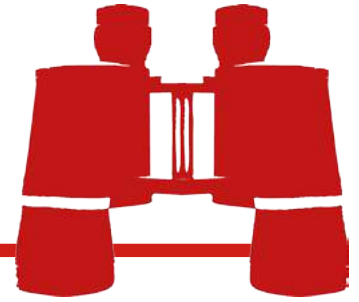
5. Antwoord van jonge Syrische vluchtelingen

Jullie ontvangen in het voorjaar een antwoord. Zo'n 1000 jonge Syrische vluchtelingen zullen aan dit project deelnemen. De antwoorden worden evenredig verdeeld onder de Belgische groepen, in functie van het aantal deelnemers per groep.

Extra materiaal

Elementen om het thema verder uit te diepen

Voor de 10- tot 14- jarigen

Boeken

- **Hoger dan de bergen en dieper dan de zee. Kroniek van een migrant – Laïla Koubaa en Laura Janssens (Uitgeverij Vrijdag, 2015)**

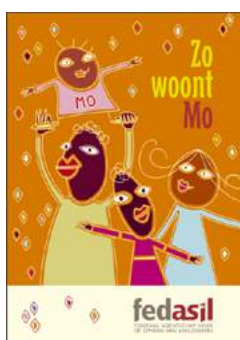
Een migratieverhaal in de vorm van een beeldroman. ‘Koubaa geeft een inkijk in een voor ons ander leven. Maar het is ook leuk lezen voor de kinderen die van niet-Vlaamse komaf zijn. Het maakt duidelijk dat zij normaal en niet alleen zijn, en dat het eigenlijk heldhaftig was van hun grootouders dat ze hun land, familie en cultuur hebben achtergelaten’, aldus Dimitri Leue op de site van Canvas. ‘Het gaat over rituelen en gewoonten van anderen, met veel respect en liefde uitgelegd, maar tegelijkertijd nooit ‘uitleggerig’. Het is geen louter educatief boek. Het is een gevoelsmatig boek. Een cadeau om je klasgenoten beter te leren kennen.’

- **Een helse tocht – Peter Vervloed (Delubas Educatieve Uitgeverij, 2015)**

Dit is het verhaal van Rashid en zijn ouders. Zij komen uit Iran, waar de vader een journalist was met een te grote mond. De jongen vertelt hoe ze in de nacht zijn wegslopen, naar Indonesië vlogen en daar moesten wachten tot er een boot zou vertrekken. Naar Australië wilden ze, samen met nog vele anderen. Ze weten dan nog niet dat Australië geen vluchtelingen wil binnenlaten. Het verhaal vertelt over alle ellende die bootvluchtelingen moeten doormaken, gezien door de ogen van een kind. Behalve al die ellende is er ook hoop. Hoop die hen staande houdt in al die moeilijke omstandigheden.

Brochure

- **Zo woont Mo (Fedasil)**

Fedasil heeft de brochure 'Zo woont Mo' voor kinderen uitgebracht. Op speelse en begrijpelijke wijze komen de kinderen meer te weten over de redenen waarom mensen vluchten en hoe het leven van een asielzoeker eruit ziet in een asielcentrum.

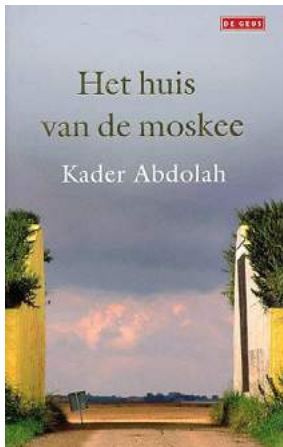
Voor de 14- tot 18- jarigen

Boeken

- **De gelukvinder – Edward van de Vendel en Anoush Elman (Querido, 2008)**

Hamayun leeft met zijn vrijdenkende ouders en broertjes in Afghanistan waar de Taliban een schrikbewind voeren. Hierdoor is het leven van Hamayuns vader in gevaar. Als Hamayun acht jaar is, vlucht de familie. Telkens als hij denkt dat ze ergens kunnen blijven, moeten ze weer verder vluchten. Na een angstige vlucht en vele omzwervingen komen ze aan in Nederland. Hier hoopt hij zijn geluk te vinden, want in Nederland mogen ze denken en zeggen wat ze maar willen. Ook hier zijn ze echter niet veilig; zullen ze een verblijfsvergunning krijgen? En waarom duurt het allemaal zo lang? De gelukvinder is best een dik boek, maar het leest heel gemakkelijk.

- **Het huis van de moskee – Kader Abdolah (De Geus, 2005)**

Het verhaal gaat over Aga Djan, tapijthandelaar en hoofd van een grote Iraanse familie die het huis van de moskee bewoont. Broers en zussen, en neven en nichten wonen vreedzaam in het huis totdat de Sjah van Perzië wordt afgezet en de Ayatollahrevolutie Khomeini aan de macht brengt (1979). Niet alleen het land lijdt onder de terreur, de jihad en de islamisering. Ook de familie van Aga Djan wordt verscheurd en familieleden worden vijanden. In dit prachtige en aangrijpende verhaal wordt niet alleen de historie van Iran weerspiegeld in de familiegeschiedenis, het gaat ook over religieuze radicalisering en hoe vrienden vijanden kunnen worden. De roman boeit van het begin tot het eind. Abdolah is een rasverteller, een echte vertelkunstenaar. Zijn roman geeft inzicht in het hedendaagse moslimfundamentalisme. Een aanrader.

Videos

- **Film ‘The art of becoming’ – Hanne Phlypo en Catherine Vuylsteke, 2013**

The Art of Becoming is een poëtische documentaire over drie minderjarigen uit Afghanistan, Syrië en Guinee. Alle drie hopen ze op een stabiele toekomst in Europa: Fattah zwoegt in Istanbul en hoopt om zo zijn reis naar Griekenland en daarna Italië te kunnen betalen, Saleh leeft nu drie jaar in Europa maar smacht naar zijn ouders, en Mamadou probeert zijn opleiding en job vol te houden ondanks het feit dat hij geen papieren meer heeft. Doorheen hun verhalen wordt het volledige proces van migratie blootgelegd: onrealistische verwachtingen over Europa, het leven in een zorgcentrum en de onophoudelijke strijd om uitzetting te vermijden.

- **The European Refugee Crisis and Syria Explained – In a Nutshell van Kurzgesagt (YouTube. Met Nederlandstalige ondertiteling.) (17/9/2015)**

De oorlog in Syrië en de vluchtelingen crisis in 6 minuten en 16 seconden. Het Duitse animatiebureau Kurzgesagt maakte dit geweldige filmpje. In no-time wordt duidelijk hoe groot de ramp is, waarom Europa te weinig doet en, belangrijker nog, waarom we deze uitdaging wél aankunnen.

<https://www.youtube.com/watch?v=RvOnXh3NN9w&feature=youtu.be>

Educatieve spel

- **Vluchtelingentest – Evangelische Omroep**

De Evangelische Omroep in Nederland heeft een journalistiek game ontwikkeld dat spelers voor de keuzes stelt die een vluchteling moet maken om de ellende te ontvluchten. Hoe is het om zelf een Syrische vluchteling te zijn? Hoe kom je Europa binnen? Via Libië en de relatief goedkope, maar gevaarlijke boottocht naar Italië of via Turkije en Griekenland? Welke smokkelaars vertrouw je en welke niet? Hoe besteed je jouw weinige spaargeld en hoe wanhopig moet je zijn om een vlucht poging in gammele bootjes te wagen? Lukt het je om veilig in Nederland aan te komen? En als je daar aangekomen bent, wat dan?

vluchtelingen.eo.nl

- **Between 2 worlds – workshop over asielzoekers en vluchtelingen, Caritas International**

De workshop Between 2 worlds duurt 2 lessen. En, indien je dat wenst, komen wij samen met een getuige die zelf kan vertellen over zijn ervaringen. Onze getuigen zijn mensen die tijdens hun asielprocedure en/of hun integratieproces begeleid werden door Caritas International en die hun verhaal graag willen delen met Belgische jongeren.

In deze workshop ontdekken leerlingen zelf waarom er zoveel mensen in de wereld op de vlucht zijn. Ze realiseren zich dat het hier niet gaat om een nieuwe trend. Ze zien de realiteit achter de cijfers. En ze maken kennis met de procedure die asielzoekers in ons land moeten doorlopen.

Wens je meer informatie en/of wil je een workshop boeken?

Neem dan contact met Ilse Vermeulen
ilse@caritasint.be
Tel 02 229 36 24
Gsm 0476 97 80 08

Actie 'Kerstmis op de vlucht'

Gegevensfiche

Gelieve deze fiche in te vullen en samen met jullie brieven op te sturen voor maandag 22 december naar

Caritas International
T.a.v. Ilse Vermeulen
Liefdadigheidstraat 43
1210 Brussel

Naam en adres van de school

Contactpersoon

Voornaam en naam

Telefoonnummer

E-mail

Studiejaar van de deelnemers

Aantal deelnemers

Aantal verstuurde brieven*

* Bij voorkeur een brief per groep van 5 à 6 leerlingen of per klas.